

ՎԱՏԱՆ ՄԱՂԱՅԱՆ

«Երևանի համալսարան» թերթի գլխավոր խմբագիր

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏՐ ՄԱՅՐ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆՈՒՄ

Երևանի պետական համալսարանի պրոֆեսորադասախոսական կազմը և ուսանողությունը նոյեմբերի 18-ին բարեբախտություն ունեցան սեփական հարկի ներքո հյուրընկալելու Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին: Առիթը Վեհափառ Հոր գահակալության 5-րդ փարեղարձն էր: Հանդիպմանը մասնակցում էին նաև բարձրաստիճան հոգևորականներ ու եկեղեցական գործիչներ, մամուլի, ռադիոյի և հեռուստատեսության թղթակիցներ, հյուրեր:

ԵՊՀ ռեկտոր, ակադեմիկոս Ռ. Մարտիրոսյանը, իր բացման խոսքում ջերմորեն ողջունելով Վեհափառին մայր համալսարան այցելելու առթիվ և հանգամանորեն անդրադառնալով նրա գործունեությանը գահակալության հինգ փարիների ընթացքում, մասնավորապես ասաց.

«Վերջերս լրացավ Նորին Սուրբ Օծություն Տեր Տեր Գարեգին Բ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի օծման և գահակալության հինգ փարին: Այդ առիթով խնդրեցինք Վեհափառ Հայրապետին՝ այցելելու Երևանի պետական համալսարան: Թույլ փվեք բոլորիս անունից ջերմորեն ողջունել Վեհափառ Հորը հայոց մայր կրթօջախում:

Միանգամից նշեմ,- շարունակեց ռեկտորը,- որ Վեհափառ Հայրապետի գահակալության անցած հինգ փարիների ընթացքում մեծածավալ աշխատանքներ են կատարվել: Ահավասիկ դրանցից մի քանիսը: Ամենայն Հայոց 132-րդ Կաթողիկոսի գահակալության սկիզբը համընկավ մեր Եկեղեցու գործունեության ամենապայտասխանատու շրջանին: Ամենից առաջ դա Հայաստանում Քրիստոնեությունը պետական կրոն հռչակելու 1700-ամյակն էր, մի հորեյան, որն ուներ բարդ և ընդգրկուն միջոցառումների հարուստ ծրագիր: Այնուհետև՝ բազում նախաձեռնություններ և միջոցառումներ, որոնցից են՝ միջեկեղեցական կապերի ընդլայնում, հովվապետական այցելություններ, հոգևոր և ազգային խնդիրներին նվիրված գիտաժողովներ, Քրիստոնեական դաստիարակության կենտրոնի ստեղծում, երջանկահիշարակ Գարեգին Ա Կաթողիկոսի անվան գիտական կենտրոնի հիմնադրում, ուսումնական գործունեություն, նոր պարբերականների հրատարակության ձեռնարկում և այլն, և այլն:

Վեհափառի նախաձեռնությամբ և աջակցությամբ իրագործվեցին ազգանպաստ բազում ծրագրեր,- շարունակեց ռեկտորը,- իրականացվեցին 25 նոր եկեղեցիների կառուցման և հների վերանորոգման աշխատանքները, ընդլայնվեցին Մայր Աթոռի փարածքները, ավարտվեց Սևանի Վազգենյան Հոգևոր Դպրանոցի համալիրի շինարարությունը, հիմնովին վերակառուցվեց և վերականգնվեց Գևորգյան Հոգևոր ճեմարանը: Ձեռնարկումների շարքում ուրույն փեղ ունեն բարեգործական ճաշարանների հիմնումը, մանկական ճամբարների, նոր հիվանդանոցի կառուցումը, «Շողակաթ» հեռուստատուրիայի ստեղծումը և այլն:

Շարք ենթ կարևորում Վեհափառ Հայրապետի գործունեությունը հարկապես ուսումնական և գիտական ասպարեզում: Ինչպես գիտեք,- շեշտեց ռեկտորը,- Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի նախաձեռնությամբ Հայաստանի հանրակրթական դպրոցներում իրականացվում է «Հայոց Եկեղեցու պարամություն» առարկայի դասավանդումը համապարասխան շրջի դասագրքերով:

Կրթության հանդեպ Վեհափառ Հայրապետի նախանձախնդրության արտահայտություններից է նաև այն,- ավելացրեց ելույթ ունեցողը,- որ երիտասարդ հոգևորականների մասնագիտական բարձր պատրաստվածության նպատակով կազմակերպվում է նրանց գործուղումը աշխարհի փարբեր համալսարաններ, ինչպես նաև մեր համալսարան: Շարք կարևոր նախաձեռնություն է հոգևոր սպասավորների շարքերն արագ համալրելու նպատակով բախանայական երկամյա լսարանի ստեղծումը, ուր ուսումնառության են գալիս բարձրագույն կրթություն ունեցող երիտասարդներ: Կարևոր իրադարձություն է Գևորգյան հոգևոր ճեմարանի նաև Աստվածաբանական համալսարանի կարգավիճակ ստանալը»:

Անդրադառնալով հայագիտության զարգացման գործում Էջմիածնի խաղացած դերին՝ ռեկտորը նշեց, որ այդ գիտաճյուղը միշտ էլ եղել է Հայոց Եկեղեցու հոգաժողովության առարկա: Այդ բնագավառում լուրջ և հետևողական ուսումնասիրությունների կազմակերպման ուղղությամբ հիմնավոր քայլեր էր ձեռնարկել երջանկափառ Հայրեգիս Ա Կաթողիկոսը: Դրանք ավարտին հասցվեցին Հայրեգիս Բ-ի գահակալության օրոք: Ստեղծվել է «Հայրեգիս Ա» հայագիտական և աստվածաբանական կենտրոնը, որի գրադարանն այսօր ունի ավելի քան 30.000 կտոր գրականություն, որից 200-ը՝ հնարիպ:

Հայրեգիս Բ Կաթողիկոսի գահակալության անցած հինգ տարիների ընթացքում բարձր մակարդակով կազմակերպվեցին մի շարք գիտաժողովներ, ինչպես, օրինակ, 2000 թ. հրավիրված «Քրիստոնեություն և իրավունք» թեմայով գիտաժողովը, Քրիստոնեությունը Հայաստանում պետական կրոն հռչակելու և Սուրբ Էջմիածնի հիմնադրման 1700-ամյակներին նվիրված միջազգային գիտաժողովը, Գրիգոր Նարեկացու «Մարտյան ողբերգության» պոեմի 1000-ամյակի առթիվ հրավիրված գիտաժողովը, 2003-ին անցկացված «Նովհաննես Օձնեցին և իր ժամանակը» թեմայով գիտաժողովը:

Վեհափառ Հայրապետի օրինությամբ և աջակցությամբ էր դարձյալ, որ Երևանում 2003 թ. սեպտեմբերին Հայաստանի գիտությունների ազգային ակադեմիայի և Երևանի պետական համալսարանի համարել ջանքերով կազմակերպվեց Հայագիտական միջազգային առաջին համաժողովը, որտեղ կարդացված զեկուցումներն ընդգրկող մեծածավալ հապորը լույս կրեսնի մոտ օրերս: Գիտական աշխատանքների հրապարակման առումով մեծ դեր ունի նաև «Էջմիածին» ամսագիրը, ավելացրեց ակադ. Ռ. Մարտիրոսյանը: Նա նշեց նաև, որ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի և ԵՊՀ-ի միջև եղած կապերն ու համագործակցությունն արդեն 85 տարվա պարամություն ունեն: Այդ ընթացքում հայ գիտության ու մշակույթի երկու կենտրոնները միշտ աջակցել ու սատարել են միմյանց՝ փառս մեր ժողովրդի հոգևոր արժեքների պահպանման ու հարստացման:

«Հարգելի ներկաներ,- դիմելով դանիժում գրեմիներին, ակադ. Ռ. Մարտիրոսյանն ասաց,- Վեհափառ Հայրապետը վերջին տարիներին լայնորեն բացել է Սուրբ Էջմիածնի դռները մեր մարավորականության առջև, որի վառ ապացույցը Վեհաբանում հաճախակի

կազմակերպվող միջոցառումներն են՝ նվիրված հայ մշակույթի, գիտության ու կրթության երախտավորներին, ամսագրերի ու նշանակալից փաթեթեր գրքերի շնորհանդեսներին: Նման ձեռնարկումները հայ մտավորականությանը ուժ, հավատ և վստահություն են ներշնչում, նվիրումով, եռանդով ու հաստատվածությամբ գործելու ի փառս մեր հայրենիքի ու ժողովրդի բարօրության»:

Իր գնահատանքի խոսքից հետո ակադ. Ռ. Մարտիրոսյանը հայտարարեց մայր կրթօջախի գիտխորհրդի որոշումը՝ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին, իր հայրենասիրական, հասարակական-մշակութային գործունեության և քրիստոնեության քարոզչության ասպարեզում ձեռքբերած ակնառու նվաճումների համար, ԵՊՀ պարավար դոկտորի գիտական աստիճան շնորհելու մասին: Այս նա Գարեգին Բ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին հանձնեց գիտական այդ բարձր փառքի վկայագիրը:

Շնորհավորելով Վեհափառին՝ ԵՊՀ դասախոսներ՝ Հայոց պարմության ամբիոնի դոցենտ Դեմիրոս Հովհաննիսյանը, Աստվածաբանության ամբիոնի վարիչ, պրոֆ. Ռաֆիկ Վարդանյանն ու Հայ գրականության ամբիոնի վարիչ, պրոֆ. Սամվել Մուրադյանը նշեցին, որ հայոց դպրությունը միշտ էլ գտնվել է Եկեղեցու հովանու ներքո, և նրա Հովվապետին ԵՊՀ պարավար դոկտորի գիտական աստիճան շնորհումը կնպաստի Եկեղեցու և համալսարանի կապերի էլ ավելի ամրապնդմանը, ազգանպաստ խնդիրների լուծման ճանապարհին համադրել գործունեության ծավալմանը:

Այնուհետև հանդիպմանը ներկա համալսարանականներին իր օրհնության խոսքն ու պարգամը հղեց Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը: Նորին Սրբությունն իր ուրախությունը հայտնեց Երևանի Դեպրական Համալսարանում գտնվելու և բարձր պարգևի շնորհման համար: Վեհափառ Հայրապետն իր գնահատանքը հայտնեց դասախոսներին իրենց նվիրյալ ծառայության համար, որ իրականացնում են հայտորդիների կրթման ու դաստիարակման սրբազան գործում:

Հայոց Հայրապետն անդրադարձավ Հայ Եկեղեցու ներկայիս առաքելությանը, իրականացվող գործունեությանը, Եկեղեցու առջև ծառացած խնդիրներին ու մարտահրավերներին, երիտասարդների մասնակցությանը եկեղեցական կյանքին. «Այսօր *նոր ժամանակներ է ապրում Հայ Եկեղեցին Հայաստանի անկախ պետության հովանու ներքո: Եկեղեցին հրևարավորություն է ստացել վերականգնակերպելու և շարունակելու իր առաքելությունը մեր կյանքից ներս, որպեսզի վերանորոգված կյանքով կարողանա լիարժեք իր ծառայությունը մարտացել մեր ազգին ու Հայրենիքին: Բայց եկեղեցին քարեղեն կառույց չէ, եկեղեցին հավատարացելոց համախմբումն է, Քրիստոսի հավաքելով միաբանված հայ ժողովրդի ամբողջականությունն է:*

...Մեր ու մեր եկեղեցականության ջանքերը նպատակաուղղված են հիմնականում եկեղեցական կյանքի ավանդական կառույցների վերակերպմանը, որոնց շնորհիվ Եկեղեցին պիտի կարողանա վերստին իր ամբողջական մասնակցությունը բերել մեր ժողովրդի կյանքին, ներկայություն դառնալ հայորդիների հոգիներից ներս, որպեսզի նորանկախ պետության կյանքը զուրկ չլինի հոգևոր շաղախից, որպեսզի մեր պետության հիմքերը ամբողջական հաստատված լինեն հոգևոր բարոյական արժեքների վրա, որոնք երաշխիքն են մեր գոյության, մեր լինելու

የጥራት ማረጋገጫ ስርዓት ለማሳካት የሚያስፈልጉትን ስራዎች ለማግኘት የሚያስፈልጉትን ሰው ምን ያህል ጊዜ ይገባል፡፡

յուն և հայրապետության: 1700 տարիներ ապրել և հայրապետել ենք շնորհիվ քրիստոնեական մեր հավաքի, այդ հավաքից ծնունդ առած և նույն այդ հավաքըով կերպոված հոգևոր արժեքների:

...Ընդերև էք համախառնակի մեջ ուսանելու այս մեծ հնարավորությունը, որ պենագի ձեր օգտակար ծառայությունը բերենք մեր ազգին ու Մայր հայրենիքին, որ պենագի հայրորդին ունենա երջանիկ ու ապահով կյանք, հայրենին լինի շեն, բարգավաճ ու հզոր: Մեր առաքելությունը նույնպես նպատակաուղղված է այս գաղափարների իրագործմանը ազգային մեր կյանքից ներս: Ինչը կարող է մեզ բաժանել, որպեսզի մենք մեկրեղենք մեր ջանքերը, վերստին համախմբվենք ազգային մեր նվիրական հաստատության՝ հայոց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցու հարկի ներքո ու առ Աստված ապավինած՝ միասնաբար դուրս գանք հաղթահարելու այն բոլոր մարտահրավերները, որոնք այսօր ծառացած են մեր հայրենիքի ու մեր ժողովրդի առջև: Եկեղեցին միայն եկեղեցականությունը չէ, Եկեղեցին հավատացյալ հայրորդին է, հայ ժողովրդի ամբողջությունն է: Ուրեմն հայրապետիս հորդորն ու պարգամն է, որ ձեր հայացքը դարձնեն դեպի նվիրական սուրբ օջախը հայոց, մասնակցեք, որ ձեր տեղն ու դերը ունենաք հայ եկեղեցական կյանքից ներս և ձեր առաջնորդի ու հովվի հետ բանաք նոր ճանապարհը հայ Առաքելական Եկեղեցու սպասավորության մեր ազգին և հայրենիքին»:

Հայրապետական իր պարգամի ավարտին Վեհափառ հայրը ԵՊՀ ռեկտորին նվիրեց Ս. Էջմիածնի հիմնադրման 1700-ամյակի հոբելյանական հուշամեդալ և Մաղաքիա Օրմանյանի «Ազգապարտում» աշխատության քառահատորը: Ապա հայոց հայրապետը պատասխանեց համալսարանականների բազմաբնույթ հարցերին: Իսկ այն հարցին, թե ինչ կարծիքի է Վեհափառն ինքը ժամանակակից հայ երիտասարդության մասին, Նորին Սրբությունը պատասխանեց՝ «Ես սիրում եմ ձեզ»:

Հանդիպումն ավարտվեց Տերունական աղոթքով և հայրապետական օրհնությամբ ու մաղթանքով: